

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
Факультет здоров'я та фізичного виховання
Кафедра наук про здоров'я**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету здоров'я та
фізичного виховання

 Едуард СИВОХОП
«28» червня 2024 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЕПІДЕМІОЛОГІЯ НЕІНФЕКЦІЙНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ**

Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Галузь знань	22 Охорона здоров'я
Спеціальність	229 Громадське здоров'я
Освітня програма	Громадське здоров'я
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська

Ужгород 2024

Робоча програма навчальної дисципліни «Епідеміологія неінфекційних захворювань» для здобувачів вищої освіти галузі знань 22 Охорона здоров'я спеціальності 229 Громадське здоров'я освітньої програми Громадське здоров'я.

Розробники: Білак-Лук'янчук В.Й., к.мед.н., доцент, доцент кафедри наук про здоров'я

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри наук про здоров'я

протокол № 16 від «21» червня 2024 р.

В.о. завідувача кафедри Мар'яна ДУБ

Схвалено науково-методичною комісією факультету здоров'я та фізичного виховання

протокол № 12 від «21» червня 2024 р.

Голова науково-методичної комісії Фелікс ФІЛАК

© Кафедра наук про здоров'я, 2024 р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2024 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 3	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90	2-й	2-й
Кількість модулів –1	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 1,7 самостійної роботи студента – 3,3	1-й	1-й
	Лекції:	
	12 год	10 год
	Практичні (семінарські):	
	18 год	-
Вид підсумкового контролю: іспит	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: усна	Самостійна робота:	
	60 год	80 год

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Епідеміологія неінфекційних захворювань» є підготовка здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 229 Громадське здоров'я відповідно до державного стандарту та освітньо-наукової програми «Громадське здоров'я», ознайомлення з базовими поняттями поширення неінфекційних захворювань, їх впливі на стан здоров'я населення, заходи протидії їх поширенню в громадському здоров'ї.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Загальні:

- **ЗК1.** Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- **ЗК2.** Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- **ЗК7.** Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- **ЗК8.** Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами інших галузей знань/видів економічної діяльності).
- **ЗК10.** Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- **ЗК 12.** Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
- **ЗК14.** Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми

Спеціальні (фахові):

- **СК1.** Здатність оцінювати, інтерпретувати, порівнювати та прогнозувати основні показники громадського здоров'я.
- **СК3.** Здатність розробляти варіанти стратегій, політик та визначати окремі інтервенції, спрямовані на збереження та зміцнення здоров'я населення, та оцінювати їх ефективність.
- **СК4.** Здатність аналізувати вплив різних детермінант на здоров'я населення та обґрунтовувати відповідні заходи з їх попередження.
- **СК8.** здатність розробляти проекти надання послуг громадського здоров'я та профілактики (первинної, вторинної та третинної) захворювань, промоції здоров'я, та забезпечувати їх реалізацію.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Епідеміологія неінфекційних захворювань» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

- ОК 1 Організація охорони здоров'я в Україні
- ОК 6 Профілактика в системі громадського здоров'я
- ОК 7 Епідеміологія як наука та практична діяльність

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Громадське здоров'я», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Оцінювати основні демографічні та епідеміологічні показники, значення і тенденції зміни основних детермінант, що чинять вплив на здоров'я у розрізі різних груп населення в Україні, Європейському регіоні та світі, застосовувати основні поняття та	ПРН 1

концепції епідеміології та статистики при плануванні, проведенні та інтерпретації результатів досліджень.	
Визначати пріоритети та оцінювати потреби сфери громадського здоров'я, пропонувати науково обґрунтовані заходи та розробляти відповідні висновки та стратегії, які спрямовані на покращення галузі охорони здоров'я.	ПРН 2
Формулювати висновки, розробляти прогнози та проводити аналіз впливу детермінант на здоров'я населення (соціальні, економічні, індивідуальні, навколишнього середовища), визначати потреби різних груп населення щодо здоров'я, базуючись на інформації отриманій із систем епідеміологічного нагляду.	ПРН 4
Визначати та застосовувати доцільні заходи і методи попередження і контролю фізичних, хімічних, біологічних, радіаційних та ядерних загроз для здоров'я і безпеки населення.	ПРН 5
Ідентифікувати, аналізувати ризики, пов'язані з впливом на здоров'я населення детермінант навколишнього середовища (фізичних, радіаційних, хімічних, біологічних та виробничих) та організовувати відповідні заходи, спрямовані на захист здоров'я населення.	ПРН 7
Оцінювати вплив соціальних детермінант та основних індивідуальних детермінант здоров'я, розробляти відповідні заходи з метою збереження та зміцнення здоров'я населення.	ПРН 8
Розробляти заходи з профілактики (первинної, вторинної та третинної) захворювань та сприяти їх реалізації на практиці	ПРН 9
Критично оцінювати результати наукових досліджень та здійснювати пошук потрібної наукової інформації у сфері громадського здоров'я, аналізувати інформацію, здійснювати дослідження, формулювати за його результатами висновки та рекомендації щодо їх впровадження.	ПРН 18
Розробляти та впроваджувати, засновані на результатах моніторингу регіональної ситуації, політики та інтервенції для вирішення проблем громадського здоров'я регіонального характеру (наслідків трудової міграції, особливостей контингенту населення, географічного розміщення, компонентів «прихованого голоду» тощо) із залученням зацікавлених сторін	ПРН 21

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Епідеміологія неінфекційних захворювань»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Оцінювати основні демографічні та епідеміологічні показники, значення і тенденції зміни основних детермінант, що чинять вплив на здоров'я у розрізі різних груп населення, формулювати висновки, розробляти прогнози та проводити аналіз впливу детермінант на здоров'я населення, визначати потреби різних груп населення щодо здоров'я, базуючись на інформації отриманій із систем епідеміологічного нагляду.	ПРН1, ПРН4, ПРН8
Визначати пріоритети та оцінювати потреби сфери громадського здоров'я, пропонувати науково обґрунтовані заходи та розробляти відповідні висновки та стратегії, які спрямовані на покращення галузі охорони здоров'я.	ПРН 2
Ідентифікувати, аналізувати ризики, пов'язані з впливом на здоров'я населення детермінант навколишнього середовища (фізичних, радіаційних, хімічних, біологічних та виробничих) та організовувати відповідні заходи, спрямовані на захист здоров'я населення.	ПРН 7
Розробляти заходи з профілактики (первинної, вторинної та третинної) захворювань та сприяти їх реалізації на практиці. Впроваджувати стратегії та окремі заходи у сфері промоції здоров'я.	ПРН 9
Критично оцінювати результати наукових досліджень та здійснювати пошук потрібної наукової інформації у сфері громадського здоров'я, аналізувати інформацію,	ПРН 18

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
здійснювати дослідження, формулювати за його результатами висновки та рекомендації щодо їх впровадження.	

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- іспит;
- тести;
- аналітичні звіти, реферати, есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: індивідуальне усне опитування, індивідуальне письмове опитування, тестовий контроль (I-II рівня) (письмовий та онлайн), вирішення типових практичних завдань.

Форма модульного контролю: письмова модульна контрольна робота (теоретичні питання, тестові та практичні завдання).

Форма підсумкового семестрового контролю: усний/письмовий (стаціонарно чи онлайн) іспит.

Навчальний матеріал дисципліни згрупований в 2 модулі. Освоєння навчального матеріалу проводиться упродовж одного семестру. Поточний модульний контроль проводиться шляхом опитування студентів під час занять, тестового контролю знань на заняттях, перевірки конспектів лекцій та домашніх завдань, аналізу відвідування та відробок. В ході поточного контролю за кожен вид навчальної роботи студент отримує оцінку (бали).

При оцінюванні засвоєння матеріалу кожного заняття модуля студенту виставляються оцінки за 4-бальною (традиційною) шкалою. Оцінка «відмінно» виставляється за умови, якщо студент знає зміст заняття та лекційний матеріал у повному обсязі, ілюструючи відповіді різноманітними прикладами; дає вичерпні точні та ясні відповіді без будь-яких навідних питань; викладає матеріал без помилок і неточностей; вільно вирішує тестові і ситуаційні задачі, а також практичні завдання будь-якого рівня складності. Оцінка «добре» виставляється, якщо студент знає зміст заняття та добре його розуміє, відповіді на питання викладає правильно, послідовно і систематично, але вони не є вичерпними, хоча на додаткові питання студент відповідає без помилок; вирішує всі задачі і виконує практичні завдання, відчуваючи складнощі лише у найважчих випадках. Оцінка «задовільно» ставиться студентові на основі знання всього змісту заняття та при задовільному рівні його розуміння. Студент спроможний вирішувати спрощені завдання за допомогою навідних питань; частково вирішує задачі та виконує практичні навички, відчуваючи складнощі в ряді простих випадків; не спроможний самостійно систематично викласти відповідь, але на прямо поставлені прості запитання відповідає вірно. Оцінка «незадовільно» виставляється у випадках, коли знання і уміння студента є нижчими за критерії задовільної оцінки.

У робочій програмі був застосований такий принцип конвертації традиційної системи оцінювання в бали (таблиця 1):

Таблиця 1

Конвертація традиційної системи оцінювання в бали:

Традиційна оцінка	Конвертація у бали
«5»	10-8

«4»	7-5
«3»	4-2
«2»	1 (0 балів за знання та 1 бал – за присутність на занятті)

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота											Модульна контрольна робота	Сума	
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	CP			
40 ¹											20	40	100

T1, T2 ... – теми, СР – самостійна робота

¹ - відповідно до наступної таблиці «Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни»

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти		
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
1. Практичні (семінарські) заняття	9	40
1.1.Письмове чи онлайн тестування при тематичному оцінюванні	5	10*
1.2.Усна відповідь	5	10*
1.3. Підготовка презентації	1	5
1.4. Написання конспекту	5	5*
1.5. Бліц-опитування	5	10*
2. Самостійна робота (творча)	2	20
3. Модульна контрольна робота	1	40
Разом		100

*- розраховується як середній бал за всі практичні

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Упродовж семестру з дисципліни проводиться 1 модульна контрольна робота (МКР). Перевірка та оцінювання знань, умінь і практичних навичок студентів у межах окремого змістового модулю здійснюються за 100-бальною шкалою. МКР проводиться після змістового модулю шляхом написання письмової модульної контрольної роботи, яка складається з вирішення тестових завдань, теоретичних питань та задачі. Розподіл балів за поточну успішність та за результат виконання МКР визначається таким чином: максимально 60 балів – поточний контроль; максимально 40 балів – МКР (таблиця 2).

До модульної контрольної оцінювання допускаються всі студенти. На виконання письмового компонента МКР відводиться до двох академічних годин.

В кожному варіанті є 2 теоретичні питання (додаток 1), 5 тестових завдань. Правильна відповідь за кожний окремий тест оцінюється в 1 бал, за теоретичне питання – у 10 балів.

За допомогою письмової модульної контрольної роботи оцінюється ступінь освоєння пройденого матеріалу за максимальною рейтинговою оцінкою – 40 балів (див. табл. 2).

Студент, який не з'явився на МКР *з поважної причини*, може пройти його у визначений кафедрою термін.

Таблиця 2

Шкала контролю модульної контрольної роботи

Показники	Бали
Письмова модульна контрольна робота:	0-40
- тестові завдання (за кожну правильну відповідь нараховується 4 бали)	0-20
- теоретичні питання (за кожну правильну відповідь нараховується 10 балів)	0-20

Загальна оцінка	0 - 40
------------------------	---------------

Оцінювання самостійної роботи студентів:

Оцінювання самостійної роботи студентів, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті. Оцінювання тем, які виносяться лише на самостійну роботу і не входять до тем аудиторних навчальних занять, контролюється при змістовому модульному контролі.

Загальна кількість балів за всі види індивідуальної самостійної роботи студента залежить від її обсягу і значимості, але не більше 20 балів – в кожному змістовому модулі оцінюється написання конспекту (максимально 10 балів), підготовка мультимедійної презентації (максимально 20 балів) (таблиця 3-4). Ці бали додаються до суми балів, набраних студентом за поточну навчальну діяльність. Самостійна та творча робота студентів передбачає ведення конспекту всіх тем та виконання основних завдань, що підлягають оцінюванню:

Таблиця 3

Шкала оцінювання різних видів індивідуальної самостійної роботи

Вид індивідуальної самостійної роботи	Кількість балів
Написання конспекту	1-10
Підготовка мультимедійної презентації та представлення її на практичному занятті	5-20

Таблиця 4

Критерії оцінювання самостійної роботи студентів (конспект та підготовка мультимедійної презентації)

Бали	Критерії оцінювання
5	Студент повною мірою розкриває питання, винесені для самостійного опрацювання, вільно оперує поняттями і науковою термінологією, демонструє глибокі знання джерел, має власну думку щодо відповідної теми і здатний аргументовано її доводити.
4	Загалом матеріал самостійної роботи викладений достатньо повно, але студент припускається певних помилок при виконанні завдань, винесених для самостійного опрацювання, трапляються неточності, деякі питання розкриті неповністю.
3	Студент неповністю розкриває питання, винесені для самостійного опрацювання, слабо розуміє їх сутність, намагається робити висновки, але при цьому припускається грубих помилок, матеріал викладає нелогічно, непослідовно.
1-2	Виконана робота виглядає нашвидку зробленою чи незакінченою. Наявні значні фактичні помилки, незрозумілості, нерозуміння теми або невідповідність викладеного матеріалу передбаченій темі для самостійного опрацювання.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Підсумковий семестровий контроль з дисципліни проводиться у вигляді заліку в кінці семестру і дає можливість визначити кінцевий ступінь рівня і якості засвоєння студентами теоретичних знань та практичних вмінь і навичок з даної дисципліни. Максимальна оцінка з підсумкового семестрового контролю становить 100 балів.

Переведення даних 100-бальної шкали у оцінки за національною шкалою та шкалою ЄКТС здійснюється в порядку, зазначеному в таблиці 5.

Студенти, підсумкова модульна оцінка яких становить 35-59 балів, зобов'язані пройти підсумковий (семестровий) контроль у формі екзамену, що передбачено робочим навчальним планом.

Таблиця 5

Переведення даних 100-бальної шкали оцінювання у оцінки за національною шкалою та шкалою ЄКТС

Сума балів	Оцінка ЄКТС	оцінка за національною шкалою	
		екзамен, диф. залік	залік

90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно	не зараховано
0-34	F		

До підсумкового (семестрового) контролю з навчальної дисципліни не допускаються студенти, які не виконали умови договору про навчання та усі види обов'язкових робіт (самостійних завдань, рефератів тощо), передбачених робочою програмою, а також підсумкова модульна оцінка яких становить менше 35 балів.

Якщо підсумкова модульна оцінка становить 60 і більше балів, то за згодою студента вона може бути зарахована як підсумкова семестрова оцінка з навчальної дисципліни. Вона може бути виставлена у відомість обліку успішності та залікову книжку (індивідуальний навчальний план) до початку екзаменаційної сесії, відразу після оголошення результатів останнього модульного контролю. При цьому присутність студента є обов'язковою. За наявності бажання підвищити рейтинг студент складає іспит. Для підвищення позитивної оцінки надається одна спроба. Незалежно від того, чи студент складає іспит у зв'язку з тим, що в нього підсумкова модульна оцінка незадовільна (35-59 балів), чи з метою підвищення позитивної оцінки, викладач виставляє студенту оцінку, керуючись виключно рівнем його знань, виявлених на іспиті, тобто, виходячи із 100 балів, але при цьому виставлена підсумкова (семестрова) оцінка не може бути нижчою за підсумкову модульну оцінку.

Оцінювання рівня і якості знань студентів заочної форми навчання

Оцінювання якості знань студентів заочної форми навчання в умовах організації навчального процесу за кредитно-модульною системою здійснюється за 100-бальною шкалою оцінювання, за шкалою ECTS та національною шкалою оцінювання.

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Визначення. Історія епідеміології. Основні поняття та терміни.

Тема 2. Види епідеміології. Місце, мета та застосування епідеміології в галузі громадського здоров'я.

Тема 3. Поточні тенденції захворюваності і смертності у світі та в Україні. Актуалізація проблеми НІЗ

Тема 4. Тенденції захворюваності та смертності в світі та в Україні. Фактори ризику.

Тема 5. Основні групи неінфекційних захворювань.

Тема 6. Епідеміологія серцево-судинних захворювань. Артеріальна гіпертензія, інфаркт міокарда, інсульт.

Тема 7. Епідеміологія хронічних респіраторних захворювань: астма, ХОЗЛ.

Тема 8. Епідеміологія хронічних респіраторних захворювань: респіраторна алергія, професійні захворювання легень, легенева гіпертензія.

Тема 9. Епідеміологія онкологічних захворювань.

Тема 10. Епідеміологія діабету. Діабет у дітей.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: денна					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
1-й семестр						
Тема 1. Визначення. Історія епідеміології. Основні поняття та терміни.	8	1	1	-	-	6
Тема 2. Види епідеміології. Місце, мета та застосування епідеміології в системі громадського здоров'я.	9	1	2	-	-	6
Тема 3.Поточні тенденції захворюваності і смертності у світі та в Україні. Актуалізація проблеми НІЗ.	9	1	2	-	-	6
Тема 4. Тенденції захворюваності та смертності в світі та в Україні. Фактори ризику.	10	2	2	-	-	6
Тема 5.Основні групи неінфекційних захворювань.	9	1	2	-	-	6
Тема 6.Епідеміологія серцево-судинних захворювань. Артеріальна гіпертензія, інфаркт міокарда, інсульт.	9	1	2	-	-	6
Тема 7. Епідеміологія хронічних респіраторних захворювань: астма, ХОЗЛ.	8	1	1	-	-	6
Тема 8. Епідеміологія хронічних респіраторних захворювань: респіраторна алергія, професійні захворювання легень, легенева гіпертензія.	8	1	1	-	-	6
Тема 9. Епідеміологія онкологічних захворювань.	8	1	1	-	-	6
Тема 10. Епідеміологія діабету. Діабет у дітей.	10	2	2	-	-	6
Модульна контрольна робота	2	-	2	-	-	-
Разом за семестр	90	12	18	-	-	60

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: заочна					
	у тому числі					
	Усього	лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
1-й семестр						
Тема 1. Визначення. Історія епідеміології. Основні поняття та терміни.	9	1	-	-	-	8
Тема 2. Види епідеміології. Місце, мета та застосування епідеміології в системі громадського здоров'я.	9	1	-	-	-	8
Тема 3. Поточні тенденції захворюваності і смертності у світі та в Україні. Актуалізація проблеми НІЗ.	9	1	-	-	-	8
Тема 4. Тенденції захворюваності та смертності в світі та в Україні. Фактори ризику.	9	1	-	-	-	8
Тема 5. Основні групи неінфекційних захворювань.	9	1	-	-	-	8
Тема 6. Епідеміологія серцево-судинних захворювань. Артеріальна гіпертензія, інфаркт міокарда, інсульт.	9	1	-	-	-	8
Тема 7. Епідеміологія хронічних респіраторних захворювань: астма, ХОЗЛ.	9	1	-	-	-	8
Тема 8. Епідеміологія хронічних респіраторних захворювань: респіраторна алергія, професійні захворювання легень, легенева гіпертензія.	9	1	-	-	-	8
Тема 9. Епідеміологія онкологічних захворювань.	9	1	-	-	-	8
Тема 10. Епідеміологія діабету. Діабет у дітей.	9	1	-	-	-	8
Разом за семестр	90	10	-	-	-	80

6.3. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Визначення. Історія епідеміології. Основні поняття та терміни.	1	-
2	Види епідеміології. Місце, мета та застосування епідеміології в галузі громадського здоров'я.	2	-
3	Поточні тенденції захворюваності і смертності у світі та в Україні. Актуалізація проблеми НІЗ	2	-
4	Тенденції захворюваності та смертності в світі та в Україні. Фактори ризику.	2	-
5	Основні групи неінфекційних захворювань	2	-
6	Епідеміологія серцево-судинних захворювань. Артеріальна гіпертензія, інфаркт міокарда, інсульт.	1	-
7	Епідеміологія хронічних респіраторних захворювань: астма, ХОЗЛ.	1	-
8	Епідеміологія хронічних респіраторних захворювань: респіраторна алергія, професійні захворювання легень, легенева гіпертензія.	1	-
9	Епідеміологія онкологічних захворювань.	2	-
10	Епідеміологія діабету. Діабет у дітей.	2	-
11	Модульна контрольна робота	2	-
Разом		18	-

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Визначення. Історія епідеміології. Основні етапи розвитку науки. Провідні постаті, що започаткували розвиток епідеміології. Цікаві історичні факти. Основні поняття та терміни, еволюція цих понять.	6	8
2	Види епідеміології. Основні поняття та функції. Місце, мета та застосування епідеміології в галузі громадського здоров'я. Найбільші досягнення епідеміології в XX сторіччі.	6	8
3	Поточні тенденції захворюваності і смертності у світі та в Україні. Аналіз, порівняння основних нозологій та станів, їх розподіл в структурах захворюваності та смертності. Аналіз причин поточної ситуації та факторів, що впливають на неї. Актуалізація проблеми НІЗ	6	8
4	Тенденції захворюваності та смертності в світі та в Україні. Фактори ризику виникнення захворювань. Дослідження та можливі шляхи запобігання поширенню негативних тенденцій.	6	8
5	Основні групи неінфекційних захворювань. Розподіл, вклад в загальну картину. Загальна характеристика захворювань та аналіз ризиків.	6	8
6	Епідеміологія серцево-судинних захворювань. Артеріальна гіпертензія, інфаркт міокарда, інсульт. Загальна характеристика захворювань, фактори ризику, протікання, ускладнення, профілактика.	6	8
7	Епідеміологія хронічних респіраторних захворювань: астма, ХОЗЛ. Загальна характеристика захворювань, фактори ризику, протікання, ускладнення, профілактика.	6	8
8	Епідеміологія хронічних респіраторних захворювань: респіраторна алергія, професійні захворювання легень, легенева гіпертензія. Загальна характеристика захворювань, фактори ризику, протікання, ускладнення, профілактика.	6	8
9	Епідеміологія онкологічних захворювань. Загальна характеристика захворювань, фактори ризику, протікання, ускладнення, профілактика.	6	8
10	Епідеміологія діабету. Діабет у дітей. Загальна характеристика захворювань, фактори ризику, протікання, ускладнення, профілактика.	6	8
Разом		60	80

6.5. Індивідуальні завдання (у разі потреби)

Передбачені тільки в рамках самостійної роботи (описано вище)

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА (у разі потреби)

Обладнання: фліп-чарт, мультимедійний проектор, комп'ютер (стаціонарний чи ноутбук), сайти електронного навчання ДВНЗ «УжНУ», програма Socrative, Kahoot та інші.

8. ФОРМИ І МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Основні форми навчального процесу при вивченні дисципліни «Епідеміологія неінфекційних захворювань»: навчальні заняття (лекції, практичні заняття, консультації); самостійна робота студентів; робота в наукових бібліотеках та мережі Інтернет; контрольні заходи (поточне оцінювання, модульне оцінювання, підсумкове оцінювання).

З метою активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів при вивченні дисципліни «Епідеміологія неінфекційних захворювань» використовуються різноманітні методи навчання, а саме: вербальні (словесні), наочні та практичні методи, які включають в себе як подання матеріалу викладачем (лекція, розповідь, пояснення, бесіда), так і самостійну роботу студентів з літературою (підручником, довідковою, науково-популярною, періодичною науковою і навчальною літературою) та комп'ютерними програмами чи мережею Інтернет; роботу з

роздатковим матеріалом, написання есе, виконання тестових завдань, підготовка виступу з презентацією та ін.

Метод викладання навчального матеріалу визначаються викладачем в залежності від цілей і завдань, виду занять, змісту теми, можливостей (інтелектуальних, психологічних, морально-етичних тощо) студентів, наявних умов і часу, відведеному для опанування теми.

В ході лекцій використовуються наступні методи: пояснювально-ілюстративний, або інформаційно-рецептивний метод (розповідь, лекція, пояснення, робота з роздатковим матеріалом, підручником, демонстрація та ін.), проблемний метод подачі навчального матеріалу, частково-пошуковий або евристичний методи, коли викладач розділяє проблему на частини, студенти здійснюють окремі кроки щодо розв'язування підпроблем. Під час викладання навчального матеріалу лекції використовується мультимедійна презентація.

Перелік методів навчання, що використовуються у процесі вивчення дисципліни:

За типом пізнавальної діяльності: пояснювально-ілюстративний; репродуктивний; проблемного викладу; дослідницький; аналітичний; індуктивний; дедуктивний.

За основними етапами процесу: формування знань; формування умінь і навичок; застосування знань; узагальнення; закріплення; перевірка.

За системним підходом: стимулювання та мотивація; контроль та самоконтроль.

За джерелами знань: словесні (розповідь, пояснення, лекція); наочні (демонстрація, ілюстрація).

За рівнем самостійної розумової діяльності: проблемний; частково-пошуковий; дослідницький; метод проблемного викладання.

Використовуються сучасні інтерактивні форми навчання відповідно до теми заняття: мозковий штурм, дебати, робота в групах, обговорення ситуацій, рольові та ситуаційні ігри тощо.

В період дистанційного навчання через вимушені обставини переважно використовуються електронні засоби навчання Google Workspace (Classroom, Gmail, Контакти, Календар, Meet) та MOODLE (e-learn.uzhnu.edu.ua).

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Громадське здоров'я: підруч. для студ. вищ. мед. навч. закл. / [В. Ф. Москаленко, О. П. Гульчій, Т. С. Грузєва та ін.] ; за ред. В. Ф. Москаленка. 3-тє вид. Вінниця : Нова книга, 2013. 560 с.

2. Епідеміологічні методи вивчення неінфекційних захворювань : Навчальний посібник / [В. М. Лехан, Ю. В. Вороненко, О. П. Максименко та ін.]. Дніпропетровськ: АРТ-Прес, 2004. 184 с.

3. Біостатистика: підручник / [В. Ф. Москаленко, О. П. Гульчій, М. В. Голубчиков та ін.] ; за ред. В. Ф. Москаленка. К.: Книга плюс, 2009. 184 с.

4. Посібник із соціальної медицини та організації охорони здоров'я / [Ю. В. Вороненко, О. П. Гульчій, С. М. Зоріна та ін.] ; за ред. Ю. В. Вороненка. К.: Здоров'я, 2002. 357 с.

5. Передерій В. Г. Основи внутрішньої медицини : Підручник для ВМНЗ IV р.а. / В. Г. Передерій, С. М. Ткач. Вінниця : Нова книга, 2009. Т. 2. 698 с.

6. Боротьба з основними захворюваннями в актуальні проблеми і шляхи їх вирішення. ЄРБ ВООЗ/03/06. Копенгаген, 2012. 7 с.

7. Концептуальні підходи до формування сучасної профілактичної стратегії в охороні здоров'я: від профілактики медичної до профілактики соціальної: Монографія / В.Ф. Москаленко. К.: Авіцена, 2009. 240 с.

8. Коваленко В.М., Корнацький В.М. (ред.) Стрес і хвороби системи кровообігу. ННЦ «Інститут кардіології імені М.Д. Стражеска» НАМН України, Київ, 2015. 352 с.

9. Формування здорового способу життя: стратегія українського суспільства / О.О.Яременко, О.В.Вакулєнко. К: Державний інститут проблем сім'ї та молоді, Український інститут соціальних досліджень, 2004. Кн.1. 164 с.

Допоміжна література

1. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 26 липня 2018 р. № 530-р «Про затвердження Національного плану заходів щодо неінфекційних захворювань для досягнення глобальних цілей сталого розвитку». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/530-2018-%D1%80#Text>
2. Показники здоров'я населення та використання ресурсів охорони здоров'я в Україні за 2014-2015 роки// Статистичний довідник, МОЗ України, ДЗ «Центр медичної статистики МОЗ України». К., 2016. 325 с.
3. План дій щодо профілактики та боротьби з неінфекційними захворюваннями, 2012–2016 рр., Всесвітня організація охорони здоров'я. Європейське регіональне бюро, Копенгаген, 2012. 39 с.
4. Самооцінка населенням стану здоров'я та рівня доступності окремих видів медичної допомоги у 2019 році (за даними вибіркового опитування домогосподарств у жовтні 2019 року). Статистичний збірник. Державна служба статистики України. Київ, 2020. 148 с.
5. Всесвітня організація охорони здоров'я. Європейське регіональне бюро. (2017). Основні показники здоров'я у Європейському регіоні ВООЗ 2017: У центрі уваги – Порядок денний у галузі сталого розвитку до 2030 р. Всесвітня організація охорони здоров'я. Європейське регіональне бюро, 2017.
6. Державна служба статистики України. Самооцінка населенням стану здоров'я та рівня доступності окремих видів медичної допомоги у 2015 році. 2016. URL: ukrstat.org/uk/druk/publicat/kat_u/publdomogosp_u.htm.
7. Неінфекційні захворювання (НІЗ) и психічне здоров'я: проблеми і рішення. Інфографіка, ВООЗ. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/2700212-vooz-vivcatime-v-ukraini-posirenist-cinnikiv-riziku-rozvitku-neinfekcijnih-hvorob.html>
8. Щорічна доповідь про стан здоров'я населення, санітарно-епідеміологічну ситуацію та результати діяльності системи охорони здоров'я України. 2015 рік / за ред. В. В. Шафранського; МОЗ України; ДУ «УІСД МОЗ України». Київ, 2016. 452 с.
9. Щорічна доповідь про стан здоров'я населення, санітарно-епідемічну ситуацію та результати діяльності системи охорони здоров'я України. 2017 рік / Укр. ін-т стратег. дослідж. МОЗ України ; редкол.: П. С. Мельник [та ін.]. Київ : Медінформ, 2018. 458 с.
10. Медведовська Н.В. Регіональні особливості захворюваності на онкологічну патологію та її профілактика в сучасних умовах. Україна. Здоров'я нації. 2012. № 4(24). С. 9–14.
11. Тимошевська В., Захожа В., Степурко Т. та ін. Індекс здоров'я. Україна-2016. Результати загальнонаціонального дослідження. Київ, 2016. 165 с.
12. Українська асоціація кардіологів. Рекомендації Української асоціації кардіологів з профілактики та лікування артеріальної гіпертензії. Посібник до Національної програми профілактики і лікування артеріальної гіпертензії. Київ, 2008. 80 с.
13. World Health Organisation Disease Burden DALYs, 2019. 2020. URL: <https://www.who.int/data/gho/data/themes/mortality-and-global-health-estimates>
14. Профілактика діабету 2-го типу та розладів пам'яті, Тііна Лаатікайнен, Київ–Гельсінкі, 2020. 40 с.
15. Моніторинг тягаря неінфекційних хвороб і факторів ризику на популяційному рівні, Пекка Джусілаті, Київ, 2020. 40 с.
16. Проблема ожиріння в Європейському регіоні. ВООЗ і стратегії її вирішення. ВООЗ, Копенгаген, 2007. URL: <https://apps.who.int/iris/handle/10665/326502?locale-attribute=en&>
17. Колесник М. Стратегія профілактики неінфекційних захворювань і їх шляхи реалізації. Український мед. часоп. 2016. № 6 (116). С. 39–42.
18. Основні причини смертності від неінфекційних захворювань: інформ. бюл. ВООЗ, URL: <https://www.who.int/news/item/09-12-2020-who-reveals-leading-causes-of-death-and-disability-worldwide-2000-2019>
19. Ожиріння і надлишкова вага. Інформаційний бюлетень ВООЗ, червень 2016 г. URL: <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/obesity-and-overweight>

20. Доклад ВООЗ про глобальну табачну епідемію, 2008 г. Комплекс заходів MPOWER. – ВООЗ, 2008. URL: <https://apps.who.int/iris/handle/10665/87749?locale-attribute=en&>
21. Москаленко В. М. Чинники ризику як концептуальна основа глобальних стратегій профілактичних програм. Науковий вісн. нац. мед. ун-ту імені О. О. Богомольця. 2009. № 1. С. 9–24.
22. Соціологічне дослідження «Здоров'я та поведінкової орієнтації учнівської молоді» проведене Українським інститутом соціальних досліджень імені О. Яременка в межах міжнародного проекту «Health Behavior in School-Aged Children» (HBSAC), 2010.
23. Соціологічне дослідження «Ставлення молоді України до здорового способу життя», проведеного Державним інститутом розвитку сім'ї та молоді за сприяння UNICEF, 2010.
24. Індекс здоров'я Україна – 2020. Результати загальнонаціонального дослідження. URL: https://health-index.com.ua/HI_Report-UA_2020.pdf

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Лекційний курс з дисципліни «Епідеміологія неінфекційних захворювань» (сайт електронного навчання ДВНЗ «УжНУ»).
2. Робоча програма дисципліни «Епідеміологія неінфекційних захворювань» (сайт електронного навчання ДВНЗ «УжНУ»).
3. Перелік питань, тестових завдань, ситуаційних задач до практичних занять з дисципліни «Епідеміологія неінфекційних захворювань» (сайт електронного навчання ДВНЗ «УжНУ»).
4. Презентації до тем дисципліни «Епідеміологія неінфекційних захворювань» (сайт електронного навчання ДВНЗ «УжНУ»).

Питання для теоретичного контролю

1. Глобальний план дій ВООЗ з профілактики НІЗ і боротьби з ними на 2013-2020 роки, схвалений у травні 2013 р. Всесвітньою асамблеєю охорони здоров'я.
2. Глобальний план дій передбачає шість цілей, виконання яких на рівні країн сприятиме досягненню дев'яти цілей по НІЗ до 2025 року, а також полегшить реалізацію Цілі в галузі сталого розвитку 3, що стосується здоров'я та благополуччя. Розкажіть про ці цілі.
3. Визначення епідеміології як науки.
4. Види епідеміології, відмінності між описовою та аналітичною епідеміологією.
5. Основна тріада описової епідеміології – особа, місце, час. Опишіть значення кожної складової, основні характеристики та властивості.
6. Дайте пояснення основним епідеміологічним термінам: епідемія або спалах хвороби, кластер.
7. Дайте пояснення основним епідеміологічним термінам: ендемія, пандемія, рівень захворюваності.
8. Опишіть поняття «епідеміологічний перехід».
9. Епідеміологічні цілі в практиці охорони громадського здоров'я.
10. Основні детермінанти та пов'язані з навколишнім середовищем фактори впливу на стан здоров'я.
11. Визначення відносної ролі причин захворювання, втрати дієздатності та смерті.
12. Визначення груп населення, які зазнають найбільшого ризику через певні причини поганого стану здоров'я.
13. Оцінка ефективності програм і послуг у сфері охорони здоров'я для покращення ситуації з охороною громадського здоров'я.
14. Опишіть основні проблеми в етіологічному вивченні хронічних неінфекційних захворювань (НІЗ).
15. Поясніть розгорнуто наступні поняття: відсутність відомого збудника, багатфакторна етіологія.
16. Поясніть розгорнуто наступні поняття: тривалий латентний період, невизначений початок.
17. Окремо розкрийте тему - різний вплив чинників на поширення і перебіг захворювань.
18. Опишіть поточні тенденції захворюваності і смертності у світі.
19. Опишіть поточні тенденції захворюваності і смертності в Україні.
20. Назвіть перші чотири причини смертності в світі.
21. Назвіть перші чотири причини смертності в Україні.
22. Охарактеризуйте основні відмінності в тенденціях щодо захворюваності в світі та в Україні.
23. Актуалізуйте проблему щодо неінфекційних захворювань в Україні.
24. Основні детермінанти та фактори ризику виникнення серцево-судинних захворювань.
25. Основні детермінанти та фактори ризику виникнення захворювань легеневої системи.
26. Основні детермінанти та фактори ризику виникнення онкологічних захворювань.
27. Основні детермінанти та фактори ризику виникнення цукрового діабету.
28. Основні детермінанти та фактори ризику виникнення цукрового діабету у дітей.
29. Охарактеризуйте вплив шкідливого споживання алкоголю на виникнення тих чи інших груп неінфекційних захворювань.
30. Охарактеризуйте вплив споживання надмірної кількості солі на виникнення тих чи інших груп неінфекційних захворювань.
31. Охарактеризуйте вплив тютюнопаління на виникнення тих чи інших груп неінфекційних захворювань.
32. Охарактеризуйте вплив недостатньої фізичної активності населення на виникнення тих чи інших груп неінфекційних захворювань.

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 2015 / 2016 н.р. без змін; зі змінами (Додаток____).
(потрібне підкреслити)

протокол № 17 від «30» серпня 2015 р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20____ / 20____ н.р. без змін; зі змінами (Додаток____).
(потрібне підкреслити)

протокол №____ від «____» _____ 20____ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20____ / 20____ н.р. без змін; зі змінами (Додаток____).
(потрібне підкреслити)

протокол №____ від «____» _____ 20____ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20____ / 20____ н.р. без змін; зі змінами (Додаток____).
(потрібне підкреслити)

протокол №____ від «____» _____ 20____ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)